

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref: 20/2782-1

Vår ref: 20-04200-2

Dato: 22.05.2020

IMDis hørings svar til forslag om endringer i introduksjonsloven - integreringstiltak for å avhjelpe konsekvensene av utbrudd av covid-19

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) viser til Kunnskapsdepartementet sitt forslag om integreringstiltak for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19, og våre innspill til forslaget følger nedenfor.

IMDi er kjent med at det har vært stor variasjon i tilbudet som kommunene har kunnet tilby den siste tiden på grunn av begrensningene utbruddet av covid-19 har medført. Bakgrunnen er både at deltakere med barn eller lav digital kompetanse har hatt begrenset mulighet til å delta i opplæringen og at kommuner har hatt begrenset mulighet til å tilby opplæring og program digitalt, eller at deltakere i program var på en praksisplass som ble stengt ned. Dette har ført til at mange som deltok i ordningene i introduksjonsloven har fått satt kvalifiseringen og språkopplæringen på vent, og nå har behov for mer tid i opplæring og program for å nå målene for kvalifiseringen som følger av introduksjonsloven. De øvrige konsekvensene utbruddet av covid-19 har hatt for det norske arbeidslivet, medfører at det vil kunne bli mer utfordrende enn tidligere for målgruppen for introduksjonsloven å komme seg inn på arbeidsmarkedet. IMDi mener på denne bakgrunn at det er svært positivt at departementet nå foreslår tiltak for å avhjelpe disse negative konsekvensene, slik at flere når målet om å bli økonomisk selvhjulpne gjennom en varig tilknytning til arbeidslivet. IMDi støtter forslagene om forsterket introduksjonsprogram, utvidet tid i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. IMDi anser forslaget om å åpne for at deltakere som startet opp etter 1. januar 2019 kan fullføre videregående opplæring som en del av programmet som særlig nyttig og virkningsfullt i denne sammenheng. Dette tiltaket vil bidra til at flere får formell kompetanse, og dermed øke sjansene deres for å komme inn på arbeidsmarkedet og få en varig tilknytning.

Det er imidlertid enkelte forhold vi ser som innebærer visse utfordringer og komplikasjoner ved å innføre tiltakene som er foreslått. Kommunene må omstille seg raskt for å tilpasse tilbudet. Innføringsarbeidet i form av kompetansehevende tiltak som IMDi har planlagt gjennomført i tilknytning til oppdrag om å implementere den foreslåtte integreringsloven vil ikke kunne gjennomføres før endringene trer i kraft som foreslått 1. august 2020. Videre er det slik at endringene i introduksjonsloven ikke vil kunne implementeres i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) og kommunenes fagsystemer. Et tredje forhold er knyttet til IMDis mulighet til å gjennomføre oppgaver knyttet til å forberede implementering av den foreslåtte integreringsloven fra 1.1 2021, parallelt med informasjons og veiledningstiltak knyttet til de foreslåtte endringene i introduksjonsloven.

For å gjøre kommunene i stand til å ta i bruk og forvalte de foreslåtte bestemmelsene på en god måte, er det behov for kompetansehevende tiltak. Departementet gir i høringsnotatet gode retningslinjer for skjønnsutøvelsen som kreves gjennomført for å vurdere om den enkelte skal få utvidet og forsterket introduksjonsprogram, og utvidet tid til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Vurderingen av utvidet programtid er også en vurdering som kommunene er kjent med fra introduksjonsloven § 5 annet punktum, som åpner utvidet programtid til inntil tre år. IMDi mener at dette er tiltak som kan gjennomføres uten at det er behov for omfattende veiledningstiltak eller for at kommunene må benytte mye ressurser på å må bygge opp den nødvendige kompetansen.

Det er imidlertid også noen nye elementer som foreslås innført i forslaget som vil kreve mer omfattende innføringstiltak, da dette i praksis er en omlegging av kommunenes måte å jobbe med introduksjonsprogrammet på. Dette omfatter vurderinger av hvem som skal få karriereveiledning, og at alle som startet opp etter 1. januar 2019 skal få revidert sin individuelle plan og få fastsatt et sluttmaal for programmet. Revidering av den individuelle planen skal gjøres jevnlig, og alltid ved forlengelse av programmet. De samme hensynene for revidering av den individuelle planen vil gjøre seg gjeldende ved forlengelse av programmet i disse tilfellene, og IMDi støtter derfor forslaget om at dette bør gjøres også ved forlengelse etter nytt kapittel 4B.

IMDi ønsker videre å påpeke at det ikke er samsvar mellom teksten vedrørende forslaget om forsterket program i punkt 3.3 og ordlyden i den foreslåtte § 20 e. Det fremgår av teksten at deltakeren skal få omgjort sin individuelle plan til en integreringsplan, mens i ordlyden til bestemmelsen er ikke begrepet «integreringsplan» inntatt.

Det har innenfor høringsfristen ikke vært mulig å utrede mulige konsekvenser knyttet til det å implementere nødvendige endringer i NIR ut fra forslaget om endringer i dagens lovverk. Blant annet på grunn av pågående arbeid med forberedelse av fagsystemstøtte for den foreslåtte integreringsloven ser vi det ikke som realistisk å tilpasse gjeldende NIR til de foreslåtte endringene i introduksjonsloven. De kommunale fagsystemene vil heller ikke kunne endres på så kort tid. Det vil etter vår vurdering heller ikke vil være mulig å implementere flere av de nødvendige endringer i NIR på et senere tidspunkt, eksempelvis i 2021, slik at kommunene kan etterregistrere data fra lovens ikrafttredelse 1.8.2020. Det er langt mer komplekst og ressurskrevende å implementere endringer med tilbakevirkende kraft, i tillegg til at tilsvarende endringer må gjøres i de kommunale fagsystemene for at kommuner som bruker fagsystem for overføring av data til NIR skal kunne overføre data tilbake i tid. Fagsystemleverandører arbeider nå med å tilpasse seg ny overføringstjeneste (WS4), samt gjøre endringer i denne som følge av ny lov. Det antas derfor at de ikke vil kunne prioritere å implementere foreslåtte endringer i introduksjonsloven. Vår vurdering er at det må ses nærmere på kommunenes plikt til å registrere personopplysninger i NIR, jf. introduksjonsloven § 25 a annet ledd jf. forskrift om behandling av personopplysninger etter introduksjonsloven § 15 annet ledd, og hvordan eventuelle unntak fra plikten kan reguleres for endringene som er foreslått.

For IMDi medfører forslaget behov for å raskt omprioritere ressurser for at kommunene og andre aktører kan få nødvendig informasjon og veiledning knyttet til endringene i introduksjonsloven. Vi har innenfor den tiden vi har hatt til rådighet for å komme med innspill til høringen ikke hatt mulighet til å utrede behovet nærmere. Vi må derfor komme tilbake til departementet med en mer konkret plan for hvordan dette kan la seg gjennomføre, parallelt med de øvrige oppdragene som knytter seg til implementeringen av den foreslåtte integreringsloven.

Med hilsen

Morten Tjessem
avdelingsdirektør

Anders Fyhn
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og er derfor uten håndskrevet signatur